

(א) חלי נוק קאמר. דמחייב כי קרן דהא מקרן מיייתי לה וקרא דבשדה אחר [שמות כג] לחיובי ביה ברשות הניזק נוק שלם אהא דהכי משמע בשדה אחר נוק שלם: **כספו של זה.** קרן: ישלם. מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם [שם] לגמרי משמע: **אמר קרא יחזון.** דקרא ימירא הוא דכמוז וזלזל וזלזל את כספו וגם את המט כנוק צמזיד ולזל אחרו ביה דליתיה בזר קטלא ולזל צר גלות: **ומה שור שאינו חייב.** בחבילה: **ארבעה דברים.** לער ריפוי שבת וזנות אלא נוק לחומיה: **חייב כופר.** היכל דקטליה: **אדם שחייב כו'.** עליו ולא על האדם. על נוקי שור משלמין כופר אצל על נוקי אדם אין משלמין כופר אלא או מיתה או גלות: **איש כי יטן מוס בעמימו איש בעמימו.** הוי צדין נתינת מומין ולא שור בעמימו של עוליו: **בחצר הניזק.** דמיוצא דרגל בחצר הניזק הוא: **הכל נמי לא נהלך ולדרוס:** לאו משום דסבר כרבי יוסי הגלילי. דלמר בפירקין^(א) דלקמן (דף מב.) תם משלם חלי כופר צרה"ר: **ומיייתי לה.** רבי טרפון לרשות הניזק כופר שלם: **מק"ו מרגל כי היכי דגמר לקרן תם לענין נוקין צמזמיתין והכי גמר לה מה שן ורגל שפטורין ברשות הרבים לגמרי ברשות הניזק כופר שלם קרן שצרה"ר חלי כופר כו' ויסי הגלילי אינו דין שצרכות הניזק כופר שלם. מדגמר ר' טרפון הכי אלמא איכא כופר צרגל דלי לאו הכי צמזא מיייתי לה: מנוקין דרגל מיייתי לה. ולעולם ליכא כופר צרגל והכי גמר ר' טרפון מה רגל שצרכות הרבים פטור מנוקין ברשות הניזק נוק שלם קרן שצרכות הרבים חלי כופר כו' יוסי הגלילי אינו דין שצרכות הניזק כופר שלם: **שכן ישנו צאש.** תאמר צכופר שאינו צאש כדאמרין בפ"ק (דף ז.) **טעמון.** שפטור צאש וחייב צרגל ומיייתי לה הכי מה רגל שצרכות הרבים שטורה מכלום חייבת ברשות הניזק אפילו על הטעון נוק שלם קרן שצרה"ר חלי כופר כו': **שכן ישנו צבור.** שאם היה גדי טעון צשק או צמרצוף ונתגלגל ונפל לצור חייב: **מכלים.** פטר צבו את הצור ומכלים דרגל מיייתי לה וכדפרישית: **מכלים טעונים.** דרגל מיייתי לה: **א"ל רב אחא מדפסי כו' מה לניזקין דרגל שכן ישנו צרגל.** תאמר צכופר שאינו צרגל: **בתנאי' סימא אם נלים ארבעה דברים לא.** דלא שייכי צבו: **אף סימא אם עין חצירו.** **נלים ארבעה דברים לא.** דלא שייכי צשוג: **נוק אין ארבעה דברים לא.** דלא מחייבי ארבעה דברים אלא או מויד או קרוב למויד דומיא דכי יריבוי אנשים (שמות כא) דהתם כתיב ריפוי ושבת:**

מנהגי

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה חלי נוק כ"ל פלגא קאמרינן מלי מוס קאמר:

גליון הש"ס

גמ' ולא תהא שן ורגל ע"י לקמן דף נה ע"כ מוס' ד"ה המורה: **שם איבעיא להו רבא.** ע"י לקמן דף מד ע"א מוס' ד"ה ה"י צמזמקין: **שם משום דסבר ליה בריה"ר.** ע"י לקמן דף מד ע"א מוס' ד"ה ה"י צמזמקין: **שם מני' תוס' ד"ה ולא וכו' וי"ל דאי לאו כספו.** ע"י לקמן דף כג ע"כ מוס' ד"ה ומהא פרה: **שם ד"ה ויהא ב"י מצינן למילף.** ע"י לקמן דף כג ע"כ מוס' ד"ה מוספות ד"ה כדאי חלם:

רבינו חננאל

ופרקי'. כספר שלקין רגל וזולתו. ולא תהא שן ורגל חייבות ברשו' (הרבי') (הניזקין). ופרקי' ישלם תשלומן משפט. ולא תהא קרן חייבת ברשו' הרבי' כלל. ופרקי' ר' יוחנן אין חצי נוק חלוק. ויהא אדם חייב בכופר. ופרקי' עליו ולא על אדם. ויהא שור חייב ב' דברים. ופרקי' אמ' קרא איש בעמיתו ולא השור אינו חלוא אלא נוק בלבד. איבעיא להו רגל שדרסה על גבי חינוק בחצר הניזק והרגו מהו שתשלם כופר. ת"ש הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגזרו לבעל הבית ומת. השור בסקילה ובעליו בין תם ובין מועד משלם כופר שלם. דברי ר' טרפון. ואמר' כופר שלם תם דבר לה' ר' טרפון כו' יוסי הגלילי. דסבר תם משלם חצי כופר. (וריי') (ורין) ק"ו מרגל, ומה רגל שברשו' הרבי' שטורה מן הכופר ברשו' הניזק משלם נוק שלם. קרן דברשו' הרבי' חצי כופר אינו דין לשלם בחצר הניזק כופר שלם. ודברי ר' יוסי הגלילי דהם משלם חצי כופר לא אשכחנן בדריא דרייקי מדבריו בפ' שור שנגח דה' שוורים בעל השור נקי. ר' יוסי הגלילי אמר' נקי מרמי וזולתו. מכלל שאם נגח והמת וזולת וזולת חייב. ואי איפשר לחייבו כופר לניזק שכן ישנו באש. ויש שכתו' בהן מה לניזקין דרגל שכן ישנו בבור, וטעמא חזא בתוריהו, ואנו מפרשין האחת והוא הדין ללשון אחרת. פיר', אם מנוקין דרגל גמר ר' טרפון הכופר יש לדבריו פירכא, מה לניזקין דרגל שהם חייבין ברשו' הניזק נוק שלם שכן אותם הניזקין ישנו בנק שלם בבור, ואין בבור דין כופר דכתי' ונפל שמה שור, ודרשי' שור ולא אימור. שאם יפול אדם בבור וימות אין על בעל הבור דלחנמא שטירה, וכשם שאין כופר בבור כך אין כופר שלם בקרן ברשו' הניזק. ואמר' מנוקי כלים מיייתי לה' ר' טרפון והכי קאמ', ומה רגל שברשות הרבי' שטורה בנוקי

ביצד הרגל פרק שני בבא קמא

מיד' בוליה ניזקא קאמרינן. וא"ת וציער ע"כ לגמרי אהא לפטור דנוק שלם מהי ימתי לאו פירכא היא דלי לאו צשדה אחר ממילא חייבת נוק שלם ברשות הרבים צלא קל וחומר: **ולא תהא שן ורגל ב'.** וא"ת הא אמר כספו של זה ולא כספו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

של אחר וי"ל דאין למעט מכספו אלא חצי נוק שמשלם מגופו דכספו של זה חצי נוק מגופו ולא של אחר וכלן אם היה צחצר הניזק חצי נוק הוה משתלם מן העלייה אצל לעיל אי הוי מחייב שן ורגל צרה"ר הוה משתלם מגופו כמו קרן וא"ת היכי גמר הכל מקרן מה לקרן דין הוא שאפילו צחצר הניזק לא משלם אלא חצי נוק שכן אין משתלם מן העלייה יש ולמר צרכות יוסימו שמשתלם מן העלייה לרז פפא (לעיל ז.) ואין משלם אלא חצי נוק וא"ת אי שן ורגל צחצר הניזק חצי נוק אמאי אליטריך כספו של זה ולא כספו של אחר דהשתא ק"ו דלעיל ליכא * וי"ל דלי לאו כספו הוה שצקינן ק"ו דהכא דמיקל צמזלומין והוה צעדינן קל וחומר דלעיל דמחמיר צמזלומין:

ויהא אדם חייב בכופר. מלא תקמו כופר לנפש רואח לא נפקא דההיא (אמר) דליטריך דלא תשקול מנייה ממונא למפטריה כדאמרין צפרק אלו נערות (כמוזות דף לז.) והכא איירי ציהרג וישלם כופר כמו שטור ומדמנא דצי מוקיע (שם דף לז.) לא נפקא אלא לפטור צשוג צלא מתכוין * כמו צמזיד צמזכין שזה כזה אצל כופר צאש כל זמן דלא אשכחן דפטור צשום מקום * לא מצינן למילף מנייה כלל: **עליון וא' על האדם.** צפרק החצול (לקמן דף פג.) דרש לנפש רואח אי אהא לוקח אצל אהא לוקח כופר לראשי אצרים ופרקי' והאי מצעי ליה דלמר רחמנא לא תעציד ביה תרמי דלא תשקול מנייה ממונא ונקטליה לאו צכופר דהכא איירי דא"כ הוה ליה לשנויי ההוא מעליו ולא על האדם נפקא אלא איירי צמזמן אחר צבדי מנייה וטעי גמרא כדטעי צאלו נערות (כמוזות דף לז.) דקצעי גבי דרשא דלא יהיה אסון לא תקמו כופר לנפש רואח למה לי כלומר דמלא יהיה אסון נפקא אלמא ס"ד דמייירי צמזמן אחר צבדי מיתה:

אינו דין שחייב בד' דברים. וא"ת מה לאדם שכן מועד מתחילתו וי"ל דנוקי אדם מנוקי אדם יליף: **רגל שדרסה ב'.** הוא הדין צשן דמיה דלורחא הוה מלי למצעי אצל צור ואש ממעטה מעליו כמו אדם:

אד' דמא קרן בוונתא דהויק. מנייה מלי מספקא ליה פשיטא דקרן צממירא מהאי טעמא דליכא למימר דמקרן צק"ו יליף שאין מועד מתחילתו דהשתא לא שייך למפקר * וכדפרישית צמזמיתין דלדס יוכיט שמועד מתחילתו ופטור מכופר ועוד וא"ת אפי' צלא רבי יוסי הגלילי מק"ו מה לאדם שכן מועד מתחילתו וי"ל דאם היה כופר חלוק מדין נוק מדפטור צרה"ר לא היה צשן למצעי אצל צור ואש ממעטה מעליו כמו אדם:

פטור, דמייית להו מקמה מה קמה בגלוי אף כל בגלוי. והכי קאמ' ומה רגל שפטורה ברשות הרבים, בכלין טמונין ברשו' הניזק נוק שלם. קרן שברשו' הרבי' חצי כופר ברשות הניזק אינו דין שישלם כופר שלם. איכא למפקר מה לנזקי כלים טמונים שכן ישנן באדם כדתנן אדם מועד לעולם בין שוגג בין מויד בין שר בין שן וכו', ואין כופר באדם כדאמר' לעילא. ונתתא כופר דרב שמי, ואסקי' דר' טרפון מכופר (ורגל) [דרגל] גמר והכי קאמ' ומה רגל שברשו' הרבי' שטורה הניזק נוק שלם לדברי הכל, קרן שברשו' הרבי' חצי כופר אינו דין שברשות הניזק כופר שלם. ואפשיטא בעיני דרשדא על תינוק בחצר הניזק והרגו כופר שלם. **מחני'. אדם מועד לעולם לא שוגג בין מויד כו'.** שמינין מפתני' דקתי' מי שסימא עין חבירו אינו חייב אלא נוק בלבד ולא ד' דברים, דבשוגג הוא.

עין משפט
נר מצוה

פד א' מ"י פ"י מהלכות נזקי ממון הלכה יג סמג עין סו: **פה ב' מ"י** פ"א מהלכות חובל וזמיק הלכה יא ופ"י הלכה א סמג עין טו: **ע"ה** מ"מ סימן תכא סעיף ג וסימן שעה סעיף א: **פד ג' מ"י** פ"ו הלכה א סמג עין שס טו סעיף מ"מ סעיף שעה סעיף א: **פד ד' מ"י** שם פ"א הל' יא א סמג עין טו סעיף מ"מ סימן תכא סעיף ג וסעיף י:

תורה אור השלם

1. ובי רבא שור איש את שור רעהו וזמז ומוקרי את השור הדי' ורצו את כספו וגם את הפרט [וצדק]: שמואל כא לה 2. כי יבער איש שדה או כרם וישלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם: שמואל כב ד 3. אם כפר וישת עצלו ונתן פרין ונפשו כבל אשר וישת עצלו: שמואל כג ל 4. ואיש כי יזנן מום בעמיתו באשר עשה פו יצעה לה. ויקרא כד יט

רבינו חננאל (תוסף)

כלים ברשות הניזק חייבת בנזק כלים נוק שלם. קרן שברשו' הרבי' חצי כופר ברשו' (הרבי') (הניזקין). ומקשי' טוב, איכא למפקר מה לנזקי כלים שכן ישנן באש ואין כופר באש, וכשם שאין כופר באש בחצר הניזק כך אין כופר שלם בחצר הניזק. והי"מ בתם אבל כופר לא גרע חצר הניזק מרשות הרבי' שחייב כופר שלם. ופרקי' טעמון מיייתי לה. וישפטור באש, כדתנן במילין את הנידש והוי בו חלוק וכו', רבנן דרסור אטמון והכי קאמ', ומה רגל שפטורה בטמון חצי נוק הרבי' ברשו' הניזק אם היו לו פירות טמונין בביתו ודרסה אותן והויקם נוק שלם. קרן שברשו' הרבי' חצי כופר אינו דין לשלם ברשו' הניזק כופר שלם. ומקשי' טוב, מה לטמון שכן ישנו בבור, ואע"פ שאין חייב לטמון באש חייב בטמון בבור ואין בבור כופר. בור אינו חייב בבור, ויש מי שאומר עובר מבטי פרה שאם נפלה פרה מצוברת בבור משלם הפרה וצוברת. וקשיא והא קיימא לן דעובר ירך אמו הוא, ולדברי הכל פחות מכן ט' מתכשר בשחיטת אמו, וכמה דאיתא וזולתי זו ויש מי שאומר הבור עצמו איז הוא טמון כדתנן לא כסחו כדאוי ונפל לתוכו שור או חמור ומתחייב, הנה אע"פ שהבור אם הוזק בו שור חייב נוק שלם ואין בו כופר. ופרקי' מנוקי כלים טמונים (א) מה לא שכן בבור הכלים גלויים פטור דקיימי' לן שור ולא אדם חמור ולא כלים, טמונים מיבעיא. ובאש נמי כלים טמונים

פטור, דמייית להו מקמה מה קמה בגלוי אף כל בגלוי. והכי קאמ' ומה רגל שפטורה ברשות הרבים, בכלין טמונין ברשו' הניזק נוק שלם. קרן שברשו' הרבי' חצי כופר ברשות הניזק אינו דין שישלם כופר שלם. איכא למפקר מה לנזקי כלים טמונים שכן ישנן באדם כדתנן אדם מועד לעולם בין שוגג בין מויד בין שר בין שן וכו', ואין כופר באדם כדאמר' לעילא. ונתתא כופר דרב שמי, ואסקי' דר' טרפון מכופר (ורגל) [דרגל] גמר והכי קאמ' ומה רגל שברשו' הרבי' שטורה הניזק נוק שלם לדברי הכל, קרן שברשו' הרבי' חצי כופר אינו דין שברשות הניזק כופר שלם. ואפשיטא בעיני דרשדא על תינוק בחצר הניזק והרגו כופר שלם. **מחני'. אדם מועד לעולם לא שוגג בין מויד כו'.** שמינין מפתני' דקתי' מי שסימא עין חבירו אינו חייב אלא נוק בלבד ולא ד' דברים, דבשוגג הוא.

^[א] חלי נוק קאמר. דמחייב כי קרן דהא מקרן מיייתי לה וקרא דבשדה אחר [שמות כג] לחיובי ביה ברשות הניזק נוק שלם אהא דהכי משמע בשדה אחר נוק שלם: